

За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ, профіоному та місцевому
Одеського Державного Університету ім. І. І. Мечникова

ВІВТОРОК
15
ЛИСТОПАДА
1955 року
№ 34 (468)

Ціна 20 коп.

Колгоспники Іванівського району взяли на себе зобов'язання повністю закінчити збирання врожаю до 20 листопада.

Товариші викладачі, студенти, аспіранти!
Допоможемо колгоспникам в цій важливій і почесній справі! З першого дня включайтеся в соціалістичне змагання! Будьте зразком в праці і дисципліні!

Великий вчений-матеріаліст

Ім'я великого фізіолога І. М. Сеченова тісно пов'язане з історією боротьби кращих вчених нашої країни за передову науку, за природничо-наукове обґрунтування матеріалістичної філософії, за зв'язок науки з практикою і з насущними потребами народу. Безмежно відданий своїй батьківщині, І. М. Сеченов своїм науковим подвигом у великій мірі звеличив славу й заслуги російського народу перед світовою культурою.

І. М. Сеченов був надзвичайно різностороннім фізіологом. У своїх роботах він виступає то як фізіолог, то як фізіолог, то як психолог, який створює матеріалістичний напрямок в російській психологічній науці. Йому належать дослідження розчинення газів у ріднині, газів крові і газообміну, дослідження з фізіології нервів і м'язів, з електрофізіології, фізіології спинного та головного мозку, фізіології праці, фізіології органів почуттів, психофізіології і т. д.

Вже у своїй докторській дисертаційній роботі 1860 р. І. М. Сеченов подає сміливий нарис матеріалістичного розуміння складних явищ органічної та неорганічної природи. Уже тут він висуває революційні ідеї про рефлекторну діяльність тваринних організмів і головного мозку як центрального апарату нервової системи. Будучи професором Медико-хірургічної академії, він перетворює свою кафедру в трибуну для пропаганди матеріалізму. В своїх публічних лекціях цього періоду (дві з яких були в 1861 р. надруковані в «Медицинском вестнике») І. М. Сеченов сформулював положення, яке лягло в основу дальшого розвитку передової вітчизняної матеріалістичної біології. Він уже тоді писав, що «організм без зовнішнього середовища, яке підтримує його існування, неможливий, тому в наукове визначення організму повинно входити і середовище, яке впливає на нього». І. М. Сеченов поклав основу тому напрямку в біології, який в наш час знайшов своє глибоке й всебічне завершення в мічурінському вченні про єдність організмів з умовами їх існування.

У 1862 р. І. М. Сеченов робить одне з своїх головних експериментальних відкриттів. Він встановлює наявність в головному мозку «механізмів гальмування».

Слідуючий 1863 рік було відзначено, за виразом І. П. Павлова, «геніальним змахом сеченовської думки» — появою його кращого трактату «Рефлекси головного мозку», в якому він приходить до висновку, що головний мозок працює за принципом рефлексу, як і нижчі частини центральної нервової системи.

Цей твір поклав початок російській фізіологічній школі і, разом з тим, новому напрямку у світовій психології.

І. М. Сеченов в цій роботі з величезною гостротою поставив питання про те, що основною формою діяльності головного мозку є рефлекторна діяльність і що «всі психічні акти за способом свого походження суть рефлекси». Він водночас довів, що при розгляді суті психічних процесів важливо, перш за все, виходити з правильного значення впливу зовнішнього середовища на організм тварини і людини та єдиного способу реакції на ці впливи — рефлекторного способу. В творі І. М. Сеченова «Рефлекси головного мозку» з виключною переконливістю викладене природничо-наукове підтвердження філософської ідеї первинності матерії і вторинності свідомості, ідеї єдності і нерозривності фізіологічного та психічного, яка з такою послідовністю захищався російськими філософами-матеріалістами Бєлінським, Чернишевським, Добролюбовим, Писаревим та Герценом.

Однак царська цензура негативно реагувала на появу «Рефлексів головного мозку». Рада головного управління в справі друку винесла вирок про накладення арешту на

книгу, порушене було судове переслідування проти Сеченова, в якому стверджувалося, що «книга підлягає знищенню, як вкрай небезпечна...»

І. М. Сеченов багато зробив для популяризації в Росії дарвінізму. Під його редактуванням в 1871 р. було надруковано «книгу Дарвіна «Походження людини і статевий підбір». Слід особливо підкреслити, що І. М. Сеченов приходить до дарвінізму в галузі психічних явищ, розглядаючи еволюцію психіки тварин, як підготовку психіки людини.

В 1873 р. в статті «Кому і як розробляти психологію?» І. М. Сеченов накреслює новаторський план докорінної перебудови існуючої психології з метою позбавлення її від нагромадження мало обґрунтованих теорій та від різного роду метафізичних побудов, з метою виведення її на шлях «справжньої науки». Але він не одержав ніякої підтримки з боку керівництва академії.

Після конфлікту з реакційним керівництвом Медико-хірургічної академії І. М. Сеченов переїздить в Одесу. В Одеському університеті І. М. Сеченов протягом 5 років провів велику науково-педагогічну та громадську роботу.

В 1876 р. І. М. Сеченов знов переїздить до Петербургу і починає працювати в Петербурзькому університеті, а згодом переходить до Московського університету.

На початку 90-х років XIX століття в Росії, незважаючи на посилення опору метафізиків та ідеалістів, матеріалістична традиція в розв'язанні проблем співвідношення матерії і свідомості, яка була закладена передовими російськими філософами-матеріалістами 40—60 рр., особливо зміцніла завдяки роботам фізіологічної школи І. М. Сеченова і, перш за все, психофізіологічним дослідженням самого І. М. Сеченова.

В. І. Ленін у своїх працях того періоду особливо підкреслював величезне значення природничо-наукового матеріалізму в боротьбі з метафізикою.

В. І. Ленін високо оцінював І. М. Сеченова і цікавився кожною його новою працею.

Так, у грудні 1903 р. В. І. Ленін писав із Женєви до М. О. Ульянової: «Дорогая мамочка!... Я прошу... купити мне некоторые книги. О русско-французском словаре я писал. Добавлю еще Сеченова «Элементы мысли» (недавно вышедшая книга)».

За те, що він вів молодь і кращих вчених своєї країни по шляху прогресу і новаторства, І. М. Сеченова цькували й переслідували царські сатрапи.

До останніх днів свого життя його вважали «політично неблагонадійним», теоретиком «нігілізму», проповідником «комуністичних» і матеріалістичних ідей, які «знищують релігійні догмати життя майбутнього» (тобто загробного).

Але у всій цій складній боротьбі з реакційними та ідеалістичними теоріями матеріалістичні ідеї І. М. Сеченова перемогли.

У науково-педагогічній діяльності І. М. Сеченова в Петербурзькій медико-хірургічній академії, в Одеському, Петербурзькому та Московському університетах розгорнувся його могутній талант педагога і вченого, новатора в галузі фізіології і психології.

Можна без перебільшення сказати, що немає жодної принципово важливої галузі у фізіології центральної та периферійної нервової системи, яка б не була поставлена й розв'язана по-новому І. М. Сеченовим та його учнями.

В неперевірених дослідженнях І. П. Павлова та радянських фізіологів і психологів вчення І. М. Сеченова знайшло не тільки блискуче підтвердження, а й дальший розвиток.

На фото: І. М. Сеченов.

РЕКТОРУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА ПРОФЕСОРУ С. І. ЛЕБЕДЕВУ

У зв'язку з святкуванням 38-х роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції середня школа № 49 м. Одеси висловлює Вам і всьому колективі викладачів філологічного факультету глибоку вдячність за добру підготовку висококваліфікованих вчителів середньої школи.

Випускниця філологічного факультету ОДУ тов. Л. А. Бурчак працює в школі № 49 четвертий рік. За цей час вона проявила себе як педагог, що глибоко обізнаний в своєму предметі і вміє прищепити любов до нього, як вдумливий, принциповий вихователь молоді.

Дирекція і парторганізація школи № 49 бажають Вам і колективі викладачів ОДУ найкращих успіхів у вашій благородній справі виховання радянських вчителів.

Директор середньої школи № 49 БОНДАРЕВСЬКА.
Секретар парторганізації СКОРОХОДОГА.

ІЗ ЗАЛУ КОНФЕРЕНЦІЇ

29 і 30 жовтня у великому актовому залі проводила свою роботу Х комсомольська конференція університету.

Із звітною доповіддю виступив секретар комітету комсомолу університету тов. Богатський.

Після доповіді розгорнулася дискусія. Першим взяв слово делегат комсомольської організації філологічного факультету тов. Іванов, який підняв таке важливе питання повсякденного життя студентського колективу, як організація культурного відпочинку студентів університету.

— Адже не секрет, — сказав т. Іванов, — що людина не тільки працює, але й хоче культурно відпочити. Та в нас, в університеті, вечорні відпочинку студентів організуються рідко. Нашим студентам доводиться ходити на вечори в інші вузи. А чому б нам не поживити нашу культурно-масову роботу? Чому б нам не організувати в університеті більше цікавих вечорів відпочинку для наших студентів?

Цю думку тов. Іванова підтримали в своїх виступах товариші Чигридова, Савченко та інші.

Делегати різко і справедливо критикували роботу наукового сектору комітету комсомолу (відповідальний — колишній член комітету т. Фащенко). Особливо багато уваги цьому питанню

в своєму виступі приділив делегат історичного факультету т. Шептєнко. «Лише один раз на протязі звітного року, — говорить він, — я, як голова ради НСТ факультету, мав змогу радитись з радою НСТ університету і науковим сектором комітету. І то це було напередодні студентської наукової конференції, коли від нас вимагали подати список наукових робіт, винесених на конференцію. А до цього часу жодного разу т. Фащенко, відповідальний за науковий сектор, не прийшов на факультет, не поцікавився особисто роботою наукових гуртків, хоч деякі з них працювали вкрай незадовільно. Було б цікаво, якби науковий сектор комітету ЛКСМУ зміг організувати спільне засідання наукових гуртків по суспільних науках двох, а то й декількох факультетів. Це внесло б певне пожвавлення в роботу наукових гуртків по вивченню соціально-економічних дисциплін».

Далі т. Шептєнко зупинився на питанні побуту. Цікаво відзначити, що подібні питання стають предметом довгих і палких обговорень з року в рік, але якихось принципових зрушень в роботі господарської частини щодо цього непомітно.

І цього року делегати знову говорили про те, що в студентській столовій подають черствий хліб, немає м'ясних страв, що в кімнатах гурто-

ЗАСІДАННЯ ВЧЕНОЇ РАДИ

10 листопада відбулося засідання вченої ради університету. На засіданні були затверджені курси по вибору і курси, які читаються в університеті факультативно. Були затверджені також план науково-дослідної роботи на 1956 р. та міроприємства по поліпшенню викладання іноземних мов. Засідання вченої ради рекомендувало кандидатами в докторантуру доцентів Семенюк Л. А. і Ганевича І. В.

Наприкінці засідання ректор університету вручив директорів Ботаничного саду тов. Титаренку О. О. грамоту і малу бронзову медаль за участь у Всесоюзній сільськогосподарській виставці.

Було повідомлено також, що наш університет за участь в обласній сільськогосподарській виставці нагороджений дипломом першого ступеня.

СЕЧЕНОВСЬКІ ДНІ В УНІВЕРСИТЕТІ

Широко готується відзначити 50-річчя з дня смерті видатного російського вченого-фізіолога І. М. Сеченова наш університет, в якому великий вчений працював з 1871 по 1876 рік. 15 листопада відбудеться урочисте засідання вченої ради, присвячене вшануванню пам'яті вченого.

На науковій конференції університету, яка проходить в першій половині грудня, буде заслухано ряд доповідей про життя і діяльність І. М. Сеченова. Для участі в конференції запрошуються вчені Москви, Ленінграда, Києва, Харкова, Кишинєва та інших міст Радянського Союзу.

Кафедра психології і педагогіки університету в Будинку вчених організує вечір, присвячений пам'яті Сеченова. Ряд сеченовських вечорів буде організовано кафедрою в школах міста.

Наукова бібліотека університету організує виставку, яка розповість про творчий шлях видатного російського вченого-матеріаліста.

житку не видають маськи для натирання підлоги, шиток і звичайних ганчірок, затримують зміну білизни більше встановленого строку на 3—5 днів, що в червоному кутку немає чергового і немає порядку і т. д. Очевидно, перед побутовим сектором комітету комсомолу непочатий край роботи. Треба тільки, щоб в центрі уваги його роботи стояли не засідання, а живий студент з усіма його потребами.

Питанню побуту чимало уваги присвятив і делегат фізико-математичного факультету тов. Стратонов. Він звернув увагу конференції на те, що студенти Шершень, Стоянов, Фаніна і ще ряд інших живуть в гуртожитку на нелегальному становищі. Більш ніж дивно, що до цього часу ректорат і комітет комсомолу проявляють таку байдужість до цих товаришів, не допомогли їм влаштувати свій побут. Тов. Стратонов вніс пропозицію, щоб комітет комсомолу частіше організував рейдові бригади, які б глибоко вникали в різні сторони студентського життя і допомагали б усувати неполадки.

Комсомольська конференція прийняла розгорнуте рішення, спрямоване на покращення роботи комсомольської організації університету. Треба, щоб ці рішення якнайшвидше стали керівництвом до дії для новообраного комітету.

А. ТУРОВСЬКИЙ.

ІМ'Я ВЕЛИКОГО ПРИРОДОДОСЛІДНИКА-МАТЕРІАЛІСТА І. М. СЕЧЕНОВА БЕЗСМЕРТНЕ В ПАМ'ЯТІ ВСЬОГО ПРОГРЕСИВНОГО ЛЮДСТВА

І. М. СЕЧЕНОВ—ПРОФЕСОР ОДЕСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ім'я батька російської фізіології, творця матеріалістичної психології І. М. Сеченова зв'язане з історією Одеського університету.

На протязі ряду років він вів у його стінах велику творчу роботу, яка складала одну з блискучих сторінок його великої спадщини.

В 1871 році І. М. Сеченов був затверджений професором Одеського університету.

Члени гуртка підтримували один одного в боротьбі за передові ідеї, проводили час в дружніх бесідах, «не шукали деканства, ректорства, не намагалися улаштувати в університет своїх родичів, не ходили із скаргами, з проханнями про покровительство до попечителя, чим багатовіково займався в університеті».

В Одеському університеті Сеченов вів велику дослідницьку роботу, яку

До одеського періоду творчої діяльності Сеченова відноситься і його знаменита полеміка з Кавеліним, який відстоював ідеалістичні позиції в психології.

В 1873 р. у квітневій книжці журналу «Вестник Европы» була надрукована праця Сеченова «Кому і як розробляти психологію?», яка містить в собі низку критичну ідеалізму формулює основні положення матеріалістичної психології.

До одеського періоду діяльності Сеченова відноситься і його знаменита книга «Психологічні етюди», в якій об'єднані всі виступи проти Кавеліна з «Рефлексами головного мозку».

До періоду перебування Сеченова в Одесі відносяться і його переклади праць Дарвина.

Під керівництвом Сеченова було проведено ряд великих досліджень його учнями, зокрема П. А. Спіро.

Під керівництвом Сеченова Спіро зайнявся вивченням особливостей шкіряно-м'язових рефлексів, яким присвятив спеціальну роботу, опубліковану у виданні Новоросійського університету.

Педагогічна діяльність Сеченова в Одеському університеті полягала в читанні лекцій з фізіології тварин для студентів II і III курсів фізико-математичного факультету, «розряду природничих наук».

Лекції Сеченова збирали величезну студентську аудиторію і користувалися не постійним успіхом. Глибокі докази, в великому кількості фактичного матеріалу, вони легко привертали до себе увагу студентів, у яких Сеченов користувався репутацією видатного вченого і лектора.

«Про значення його лекцій»,—читаємо в одному із звітів Новоросійського університету,—«для постійних його слухачів довго говорити немає потреби. Це більш-менш відомо всім нашим сучасникам. Його лекції були завжди серйозно продумані і глибоко змістовні».

В Одесі працював ряд прекрасних учнів Сеченова, які відіграли велику роль в історії нашої вітчизняної науки.

Серед них повинні бути названі П. А. Спіро, Б. Ф. Веріго, Г. В. Хлопін.

В Одесі Сеченов вів велику громадську роботу, зміст якої складали пропаганда матеріалістичного природознавства, читання популярних лекцій з різних розділів фізіології тварин.

На публічних курсах природничих наук, які були організовані Новоросійським товариством природодослідників, Сеченов користувався великою популярністю, як один з кращих лекторів.

Сеченов пробув в Одесі до 1876 р. В 1876 році він повернувся до Петербурга, де був обраний професором університету.

В Одесі Сеченов пробув недовго, однак все життя він підтримував зв'язки з Одеським університетом. В своїх «Автобіографічних записках» Сеченов відводить одеському періоду свого життя велике місце. Про Одесу Сеченов часто згадує в листах до своїх учнів, наприклад, до М. М. Шатерникова.

В свою чергу прогресивна частина професорів Одеського університету свято берегла пам'ять про перебування тут протягом ряду років прекрасного вченого, педагога і людини.

Сеченов був обраний почесним членом Ради Новоросійського університету і залишався ним до останніх днів свого життя.

Смерть Сеченова прогресивна Одеса, колектив професорів і викладачів Новоросійського університету переживали як тяжку втрату.

Пам'яті Сеченова були присвячені статті, некрологи в Одеських газетах, доповіді на засіданнях Ради університету і наукових товариств.

У звітах про діяльність Новоросійського університету за 1904—1908 роки надрукований некролог учня І. М. Сеченова Є. М. Вєдєнського, передрукований із журналу «Російський в'єстник».

Професор Д. Г. ЕЛЬКІН.

І. М. Сеченов серед студентів Одеського (Новоросійського) університету

В «Короткому звіті про стан і діяння імператорського Новоросійського університету в 1870—1871 академічному році» записано:

«В особистому складі відбулися в минулому академічному році такі зміни: склад викладачів поновився призначенням відомого професора-фізіолога імператорської медико-хірургічної академії ординарним професором по кафедрі зоології І. М. Сеченовим».

Переходом Сеченова в Одеський університет передувала вихід його з Медико-хірургічної академії в Петербурзі, де він був професором протягом кількох років. Негативне ставлення реакційної частини професорів Медико-хірургічної академії до кандидатури І. І. Мєчниковна на кафедрі зоології викликало рішучий протест з боку його близького друга І. М. Сеченова, який у зв'язку з цим не вважав можливим далі залишатися в рядах викладачів академії.

Міністр народної освіти Делянов і попечитель Одеського учбового округу Голубцов довго не затверджували кандидатуру Сеченова, «небезпечної і шкідливої для молоді» людини з репутацією «запеклого матеріаліста», яка буде «проводити матеріалізм не тільки в науку, але й у саме життя».

Затвердження Сеченова професором Одеського університету відбулося завдяки активним крокам, які зробив його друг С. П. Буткін. Буткін використав для цього своє знайомство з одним із крупних царських чиновників, якого він лікував. Немалу роль в затвердженні Сеченова відіграв ректор Новоросійського університету Ф. І. Леонтович, який довго знаходився під впливом заяви Сеченова, поданої на його ім'я. В цій заяві Сеченов просив захарувати його на будь-яку посаду, в будь-якому зв'язку, з якою заводило стаянку, тому що «єдиним спонуканням до цього мотивом є бажання зберегти дорогу для нього можливість служити справі розвитку російської молоді».

Діяльність І. М. Сеченова в Одесі була надзвичайно плодотворною і зробила величезний вплив на дальший розвиток фізіології і психології не лише в стінах університету, але й далеко за його межами.

Сеченов згуртував навколо себе прогресивну частину професури—професора римського права Доверьяна, Мєчниковна, молодого ще тоді вченого Умова, знаменитого зоолога і ембріолога О. Кавалєвського.

не можна переоцінити з точки зору її дальшого значення для розвитку фізіології і психології.

Сеченов створив з цією метою експериментальну лабораторію, для якої йому виділили дві невеликі кімнати на першому поверсі університету.

Лабораторією Сеченов був дуже задоволений, хоч обладнана вона була надзвичайно примітивно.

Сеченов жив при лабораторії, проводив тут весь свій час, як виняток лекційних годин. «Ще був,—пише про нього Є. М. Вєдєнський,—працький в нас представник наполегливої і систематичної лабораторної роботи».

Основним питанням, яке привертало до себе увагу Сеченова, було питання про стан СО₂ в крові.

Для висвітлення цього питання Сеченов не лише використовував ще ніким не застосований абсорбиметричний метод, але сконструював і виготовив (через відсутність складування) власний абсорбиметр.

В результаті експериментального вивчення дихального обміну великий вплив надрукував ряд робіт, які являли собою капітальний вклад в золотий фонд фізіології і хімії.

Разом з Мєчниковим Сеченов вивчав в Одесі дію блуждаючого нерва на серце і вплив крові на нервові центри. Результати цих дослідів мають величезний інтерес для неврофізіології.

В час перебування Сеченова в Одеському університеті увагу його привертало також питання про дію на нерв подразників, що швидко слідує один за одним.

Це дослідження Сеченова, яке було предметом доповіді в Новоросійському товаристві природодослідників, маловідоме, а проте воно являє собою значний інтерес не лише для фізіології нервової діяльності.

Відомо, що подразники, які швидко слідує один за одним і діють на нервово-м'язову систему, викликають явище суміжної збудження, в результаті чого спостерігається явище тетануса.

Сеченов показав, що це має місце далеко не завжди. В тих випадках, коли швидкість впливу дуже велика (наприклад, 900 в 1/100 відсотка від часу реакції), збудження набуває ескізного характеру, ми маємо справу з гальмуванням. Можна думати, що в даному випадку підсумовуючий подразник стає пожезним, тому викликає, як це показав Павлов і Вєдєнський, стан гальмування.

Після смерті батька Сеченов вступив у військово-інженерне училище і через чотири роки став саперним офіцером. Військово-службовою він тяготівся і під впливом передових ідей вишш у відставку і вступив на медичний факультет Московського університету. У Москві Сеченов примикає до групи різномісної інтелігенції, яка була осередком демократичного революційного руху 60-х років. Принципам цього руху Сеченов залишався вірним до кінця свого життя. Після закінчення Московського університету провів 3,5 роки за кордоном, в науковій командировці. Повернувшись на батьківщину, Сеченов приступив до професорської діяльності в Медико-хірургічній академії. Його лекції відіграли виняткову роль в розвитку російської культури.

І. М. Сеченов був одним з основоположників і прямим продовжувачем матеріалістичних традицій в науці, закладених великими російськими революціонерами-демократами Чернішевським, Бєлінським, Герценем, Писаревим. Уже в своїй докторській дисертації, яка вийшла в 1860 р., Сеченов висуває ряд матеріалістичних філософських положень про єдність світу, про єдність процесів у неорганічній і органічній природі, про можливість об'єктивних методів, зокрема методами фізіології, розкрити велику тайну творення.

Сеченову належить відкриття явища центрального гальмування.

Провівши широке відділення головного мозку від спинного, а також викликаючи роздратування кристаліками кухонної солі в різних ділянках головного мозку, Сеченов вперше у фізіології встановив факт розвитку процесів гальмування в центральній нервовій системі. В геніальній роботі «Рефлекси головного мозку» І. М. Сеченов розв'язав ідеалістичне вчення про душу і вказав на те, що всі різноманітні психологічні процеси відбуваються за типом рефлексів і що їх можна вивчати об'єктивними фізіологічними методами.

Ця ідея Сеченова, як відзначив пізніше І. П. Павлов, була геніальним змахом російської наукової думки.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

Творець російської матеріалістичної фізіології

...Науковий психолог відкинув філософські теорії про душу і прямо взявся за вивчення матеріального субстрату психічних явищ—нервових процесів...»

«На честь російського розуму треба сказати, що Сеченов першим розпочав вивчення психічних явищ».

«Я радий, що разом з Іваном Михайловичем і полком його дорогих співробітників ми приклали для могутньої владі фізіологічного дослідження, замість половинчастого, весь неподільно живий організм. І це—цілком наша російська незаперечна заслуга в світовій науці, в загальній людській думці».

«У незмірній бідності випадків характер психічного складу на 999/1000 дається вивченням в широкому сенсі цього слова, і лише на 1/1000 залежить від індивідуальності».

«Організм без зовнішнього середовища, яке підтримує його існування, неможливий, і тому в наукове визначення організму повинно входити і середовище, яке впливає на нього».

Великі дітячі науки великі не лише тим, що зробили в час свого життя, але й тим, що вони заповіли зробити майбутнім поколінням. До таких великих людей в науці ми з повним правом зараховуємо батька російської фізіології І. М. Сеченова.

Народився І. М. Сеченов 13 серпня 1829 р. в с. Теплий стан, Сибірської губернії. Батько І. М. Сеченова був маюром у відставці, а мати—селянкою.

В дитинстві І. М. Сеченов був одним з основоположників і прямим продовжувачем матеріалістичних традицій в науці, закладених великими російськими революціонерами-демократами Чернішевським, Бєлінським, Герценем, Писаревим. Уже в своїй докторській дисертації, яка вийшла в 1860 р., Сеченов висуває ряд матеріалістичних філософських положень про єдність світу, про єдність процесів у неорганічній і органічній природі, про можливість об'єктивних методів, зокрема методами фізіології, розкрити велику тайну творення.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

діяльності, до відшукування раціональних основ режиму праці і відпочинку людини. Ним були встановлені найбільш оптимальні навантаження і темпи м'язової діяльності для досягнення найбільшої продуктивності і зниження втоми.

Сеченов виступав за восьмигодинний робочий день на виробництві. В своїх експериментах він встановив, що не тимчасовий спокій втомленої руки сприяє її відновленню, а спокій у поєднанні з роботою другої руки.

Наперекір існуючому на протязі багатьох століть поглядом про відсутність у внутрішніх органах чутливих нервових кішчків, І. М. Сеченов показав, що всі тканини тіла людини і тварин мають величезну кількість сприймаючих нервових кішчків і що через них здійснюється рефлекторна регуляція різних процесів в організмі. Ці погляди Сеченова знайшли дальший розвиток в працях І. П. Павлова. Зараз це вчення про інтероцептивні розробляється академіком К. М. Биковим і численним колективом радянських фізіологів.

І. М. Сеченов створив велику школу фізіологів. Серед його численних учнів були і такі видатні вчені, як Вєдєнський, Веріго, Самойлов, Тарханов, Шатерников, Спіро та інші.

Великий І. П. Павлов вважав себе учнем І. М. Сеченова.

Творча праця, постійне служіння своєму народові були девізом І. М. Сеченова до самого дня його смерті.

«Працювати, працювати, працювати»,—ці слова були сказані І. М. Сеченовим Тимирязеву за два тижні до смерті, напередодні поїзді 1905 р.

Ім'я великого російського природодослідника І. М. Сеченова безсмертне в пам'яті радянських людей. Його ім'я дороге не лише радянському народові, але й усьому прогресивному людству.

Професор Р. О. ФАЙТЕЛЬБЕРГ.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

СЕЧЕНОВСЬКІ ТРАДИЦІЇ

В день 50-річчя з дня смерті І. М. Сеченова співробітники кафедри фізіології ОДУ з великою гордістю відзначають, що І. М. Сеченов з 1871 по 1876 рік працював на кафедрі фізіології в Одеському університеті.

І. М. Сеченов виховав ряд вчених, які зайняли видне місце в науці. Таким був, наприклад, П. А. Спіро, який відкрив так зване сполучене гальмування в антагоністичних центрах. Він працював в Одесі на кафедрі фізіології з 1876 по 1893 р.

Другим вченим, який продовжував традиції Сеченова, був видатний фізіолог Б. Ф. Веріго, який також працював в Одесі. Вчений встановив ряд особливостей від постійного струму на тканини і показав, що в перенесенні кров'ю вуглекислоти велику роль відіграє зв'язування і віддача гемоглобіну кисню.

На основі праць Сеченова—Павлова співробітники кафедри успішно розробляють наукову тематику з трактування у клініко-психологічних тварин, вивчають інтегративний зіолог Б. Ф. Веріго, який також працював в Одесі. Вчений встановив ряд особливостей від постійного струму на тканини і показав, що в перенесенні кров'ю вуглекислоти велику роль відіграє зв'язування і віддача гемоглобіну кисню.

Останнім часом досліджується вплив барометричного тиску на функціональну функцію шлунку і кишечника, а також на всмоктування радіоактивних речовин у травному тракті.

З усіх цих питань за останні п'ять років у працях ОДУ і центрального журналу опубліковано 32 роботи.

На сесії Академії наук УРСР, присвяченій розробці вчення І. П. Павлова на Україні, відзначалося, що кафедра фізіології Одеського університету успішно розробляє наукову спадщину Сеченова—Павлова.

Професор Файтельберг і співробітники кафедри виступали на республиканських конференціях і на Всесоюзному з'їзді фізіологів з доповідями про експериментальні роботи кафедри.

Всі науки працівники кафедри є дієвими членами Товариства по поширенню політичних і наукових знань і часто виступають з науково-популярними доповідями серед вчителів і учнів середніх шкіл, тридцяти міст і колгоспників Одеської області. Так, лише за 1954—1955 роки прочитали понад 20 лекцій і доповідей і провели 30 практичних занять з учнями середніх шкіл.

Ми й надалі будемо розвивати традиції І. М. Сеченова і трудитися на благо нашої Батьківщини.

Доцент Л. А. СЕМЕНЮК.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

діяльності, до відшукування раціональних основ режиму праці і відпочинку людини. Ним були встановлені найбільш оптимальні навантаження і темпи м'язової діяльності для досягнення найбільшої продуктивності і зниження втоми.

Сеченов виступав за восьмигодинний робочий день на виробництві. В своїх експериментах він встановив, що не тимчасовий спокій втомленої руки сприяє її відновленню, а спокій у поєднанні з роботою другої руки.

Наперекір існуючому на протязі багатьох століть поглядом про відсутність у внутрішніх органах чутливих нервових кішчків, І. М. Сеченов показав, що всі тканини тіла людини і тварин мають величезну кількість сприймаючих нервових кішчків і що через них здійснюється рефлекторна регуляція різних процесів в організмі. Ці погляди Сеченова знайшли дальший розвиток в працях І. П. Павлова. Зараз це вчення про інтероцептивні розробляється академіком К. М. Биковим і численним колективом радянських фізіологів.

І. М. Сеченов створив велику школу фізіологів. Серед його численних учнів були і такі видатні вчені, як Вєдєнський, Веріго, Самойлов, Тарханов, Шатерников, Спіро та інші.

Великий І. П. Павлов вважав себе учнем І. М. Сеченова.

Творча праця, постійне служіння своєму народові були девізом І. М. Сеченова до самого дня його смерті.

«Працювати, працювати, працювати»,—ці слова були сказані І. М. Сеченовим Тимирязеву за два тижні до смерті, напередодні поїзді 1905 р.

Ім'я великого російського природодослідника І. М. Сеченова безсмертне в пам'яті радянських людей. Його ім'я дороге не лише радянському народові, але й усьому прогресивному людству.

Професор Р. О. ФАЙТЕЛЬБЕРГ.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

діяльності, до відшукування раціональних основ режиму праці і відпочинку людини. Ним були встановлені найбільш оптимальні навантаження і темпи м'язової діяльності для досягнення найбільшої продуктивності і зниження втоми.

Сеченов виступав за восьмигодинний робочий день на виробництві. В своїх експериментах він встановив, що не тимчасовий спокій втомленої руки сприяє її відновленню, а спокій у поєднанні з роботою другої руки.

Наперекір існуючому на протязі багатьох століть поглядом про відсутність у внутрішніх органах чутливих нервових кішчків, І. М. Сеченов показав, що всі тканини тіла людини і тварин мають величезну кількість сприймаючих нервових кішчків і що через них здійснюється рефлекторна регуляція різних процесів в організмі. Ці погляди Сеченова знайшли дальший розвиток в працях І. П. Павлова. Зараз це вчення про інтероцептивні розробляється академіком К. М. Биковим і численним колективом радянських фізіологів.

І. М. Сеченов створив велику школу фізіологів. Серед його численних учнів були і такі видатні вчені, як Вєдєнський, Веріго, Самойлов, Тарханов, Шатерников, Спіро та інші.

Великий І. П. Павлов вважав себе учнем І. М. Сеченова.

Творча праця, постійне служіння своєму народові були девізом І. М. Сеченова до самого дня його смерті.

«Працювати, працювати, працювати»,—ці слова були сказані І. М. Сеченовим Тимирязеву за два тижні до смерті, напередодні поїзді 1905 р.

Ім'я великого російського природодослідника І. М. Сеченова безсмертне в пам'яті радянських людей. Його ім'я дороге не лише радянському народові, але й усьому прогресивному людству.

Професор Р. О. ФАЙТЕЛЬБЕРГ.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

діяльності, до відшукування раціональних основ режиму праці і відпочинку людини. Ним були встановлені найбільш оптимальні навантаження і темпи м'язової діяльності для досягнення найбільшої продуктивності і зниження втоми.

Сеченов виступав за восьмигодинний робочий день на виробництві. В своїх експериментах він встановив, що не тимчасовий спокій втомленої руки сприяє її відновленню, а спокій у поєднанні з роботою другої руки.

Наперекір існуючому на протязі багатьох століть поглядом про відсутність у внутрішніх органах чутливих нервових кішчків, І. М. Сеченов показав, що всі тканини тіла людини і тварин мають величезну кількість сприймаючих нервових кішчків і що через них здійснюється рефлекторна регуляція різних процесів в організмі. Ці погляди Сеченова знайшли дальший розвиток в працях І. П. Павлова. Зараз це вчення про інтероцептивні розробляється академіком К. М. Биковим і численним колективом радянських фізіологів.

І. М. Сеченов створив велику школу фізіологів. Серед його численних учнів були і такі видатні вчені, як Вєдєнський, Веріго, Самойлов, Тарханов, Шатерников, Спіро та інші.

Великий І. П. Павлов вважав себе учнем І. М. Сеченова.

Творча праця, постійне служіння своєму народові були девізом І. М. Сеченова до самого дня його смерті.

«Працювати, працювати, працювати»,—ці слова були сказані І. М. Сеченовим Тимирязеву за два тижні до смерті, напередодні поїзді 1905 р.

Ім'я великого російського природодослідника І. М. Сеченова безсмертне в пам'яті радянських людей. Його ім'я дороге не лише радянському народові, але й усьому прогресивному людству.

Професор Р. О. ФАЙТЕЛЬБЕРГ.

ГАРЯЧИЙ ПОБОРНИК ВИЩОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ

Боротьба за право жінок на вищу освіту займає видне місце в суспільному русі 60-х років. Ця боротьба не закінчилась навіть тоді, коли суспільний рух під впливом реакції завершився.

Наполегливе прагнення передових жінок до вищої освіти було тісно пов'язане з їх прагненням до активної участі в громадському житті, в боротьбі за краще життя. Найбільш активні учасниці боротьби за вищу жіночу освіту були причислені до революційної боротьби того часу.

Вони знайшли діючу підтримку з боку таких видатних вчених, як І. М. Сеченов, О. І. Бекетов, Д. І. Менделєєв та інші.

«Ще будучи за кордоном,—говорить І. М. Сеченов,—я чув про зародження серед російських жінок прагнення до вищої освіти і повернувшись в Росію з готовим співчуттям до самотійної наукової роботи».

Повернувшись в Росію, І. М. Сеченов став активним учасником боротьби за вищу жіночу освіту. Будучи професором Медико-хірургічної академії, він із співчуттям поставився до бажання двох піонерок вищої медичної освіти відвідувати його лекції. Більше того, він залучив їх до самотійної наукової роботи.

З посланням реакції уряд заборони жінкам відвідувати лекції. Двері вищих навчальних закладів знову були щільно закриті перед ними. Але це не могло знизити самі ідеї вищої жіночої освіти. Боротьба продовжувалася. В ній активну участь брала перелова вчена, в числі їх була І. М. Сеченова. Він закликав до боротьби. В листі до однієї з своїх дослідниць І. М. Сеченова безсмертне в пам'яті радянських людей. Його ім'я дороге не лише радянському народові, але й усьому прогресивному людству.

Професор Р. О. ФАЙТЕЛЬБЕРГ.

Велич Сеченова як природодослідника розкривається також в його роботах, які торкаються фізико-хімічних закономірностей розподілу газів у крові. Сконструювавши спеціальний прилад—абсорбиметр, І. М. Сеченов визначав ступінь насиченості газів у крові і встановив роль гемоглобіну у зв'язуванні і транспортуванні вуглекислоти. Одержавши картину розподілу газів крові, Сеченов займався розв'язанням питань обміну речовин між кров'ю і тканинами, між організмом і зовнішнім середовищем. Виходячи з усіх цих робіт, Сеченов дійшов до питань дихання розрідженим повітрям.

Цими дослідженнями І. М. Сеченов обґрунтував нову галузь фізіології—авіаційну фізіологію, яка одержала особливий розвиток в наш час. І. М. Сеченов був одним з родоначальників фізіології праці. В «Радісах робітних рухів людини» Сеченов прагнув прикласти досягнення фізіології до пізнання закономірностей фізіологічних сторін трудової

</

Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова на обласній сільськогосподарській виставці

НАШІ ДОСЯГНЕННЯ

Як у минулому, так і в цьому році університет представив багато робіт на обласну сільськогосподарську виставку. Представлені в цьому році роботи ближче пов'язані з виробництвом, з сільськогосподарською практикою.

Відомо, що в 1954 р. роботи, представлені університетом на обласній сільськогосподарській виставці, були відзначені дипломом першого ступеня.

В цьому році на виставку були представлені більш різноманітні матеріали, ніж в минулому.

Добре представлені роботи по запровадженню культури персика у виробництво на півдні України (доц. Є. Н. Кіркопуло). Лише для розсадників трьох районів відпущено 67500 очок і т. п.

Із зібраної великої колекції сортів персика закладений прекрасний персиковий сад, виділяються кращі сорти, придатні для розведення в садах колгоспів і радгоспів півдня України. Виводяться нові перспективні номери персика. Розроблені питання, зв'язані з площею живлення і формою куша.

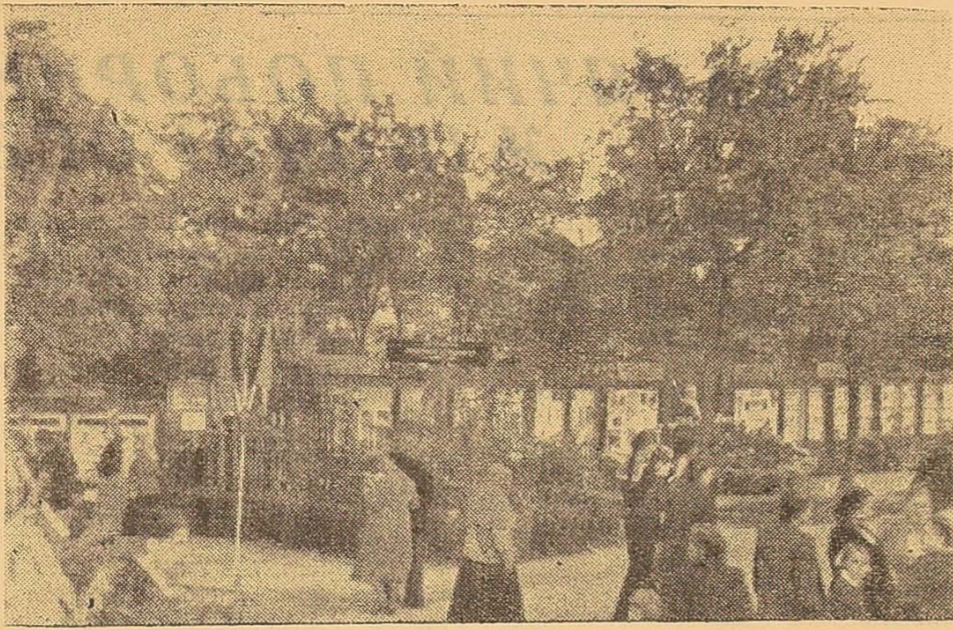
Були представлені на виставці роботи з субтропічними рослинами (доц. Власенко І. А.). Для діжкової культури підібрані лимон Одеський. Школам, різним організаціям і окремим особам відпускаються саджанці і живці.

Показані на виставці результати роботи по відгодівлі свиней мідіями (доц. С. Б. Грінбарт), проведеної в колгоспі ім. Молотова, Біляївського району. Годування свиней мідіями збільшує приріст ваги свиней до 800 грамів на добу. Поставлене питання при використанні мідій як цінного, білково-мінерального, високовітамінного корму для тварин.

Як в минулому, так і в цьому році серед інших стендів університету був представлений науково-популярний стенд на тему: «Походження землі і розвиток життя на ній». Цей величезний стенд складався з розділів: «Всесвіт і його розвиток» (науковий співробітник Дрейзін А. Д.), «Походження життя на землі», «Походження рослин», «Походження безхребетних тварин», «Походження хребетних тварин» (Головко В. П., Іванов П. Г.), «Родословня людини» (Березюк І. В.).

При оформленні стендів велику роботу проробили молодші наукові співробітники Б. М. Колісник і головний садівник Я. А. Березін.

Доцент І. М. САГАЙДАК.

На фото: Павільйон університету на обласній сільськогосподарській виставці

Більше доступності

Великий інтерес викликали у відвідувачів стенди нашого університету. Тут були представлені нові сорти технічних рослин, овочів, фруктів, виведених співробітниками нашого університету.

Увагу привертала і науково-атеїстичний стенд на тему: «Походження землі і розвиток життя на ній». Але чомусь люди, не затримуючись довго коло цього стенда, йшли далі.

Чому ж це так? А справа в тому, що стенд оформлений невдало — йому бракує доступності. Не всі, хто має навіть вищу освіту, можуть дати задовільну характеристику таких слів, як акантоди, лабиринтодонти, гратоліти, сказоневри, лепідодендрони тощо, (загалом понад 100 незрозумілих термінів). Чи може простий робітник чи колгоспник уявити собі лепідодендрони, які існували понад двісті мільйонів років тому, якщо він ніколи не бачив їх форми і не знає їх розмірів? Якби він мав можливість подивитися на відбиток стовбура цього дерева і прочитав би, що від нього походить кам'яне вугілля, тоді слово лепідодендрон було б цілком зрозумілим і навіть запам'ятовується б на все життя.

Відвідувачі виставки навіть давали практичні поради щодо оформлення стенда. У розмовах із студентами вони говорили, що добре було б зробити не площинний стенд, а об'ємну панораму, де була б відображена стародавня природа в найбільш типових для її формування стадіях розвитку, а також представлені палеонтологічні документи, які безпе-

речно дають правильне матеріалістичне уявлення про походження життя на землі.

Якщо серйозно поміркувати, то ця думка вірна. Виникає законне запитання: чому університет вже другий рік годує трудящих однією й тією ж сухою іжею? Чи в нас немає кому взятися за цю справу? Може для оформлення стендів не відпускаються кошти? Ні. Минулого року було відпущено 4 тис. карбованців. І в результаті стенд, виготовлений минулого року, відразу ж після закриття сільськогосподарської виставки був закинаний подалі від людей за непридатністю.

В цьому році також були відпущені кошти на оформлення стенда, але ці кошти були одержані т. Дроздовим за три дні до відкриття виставки і фактично не могли бути використані. Для художнього оформлення залишилося лише півтора дня. Чи можна за цей час створити щось путнє?

На протязі цілого року ніхто не дбав про оформлення стенда, лише п'ять днів було затрачено на технічні роботи і перекопіювання таблиці Геккера. А треба зрозуміти, що розв'язання цього питання — складна й серйозна річ. Тому треба, не галуши часу, включитися в роботу по створенню проекту стенда з тим розрахунком, щоб мінімум за чотири місяці до відкриття виставки приступити до розв'язання цього завдання, і зробити науково-атеїстичний стенд університету загальнодоступним.

П. ІВАНОВ.

ЗА СПРАВЖНІЙ КОНТРОЛЬ

Найголовніше, чим керується у своїй повсякденній роботі наша рідна Комуністична партія, — це піклування про якнайбільше задоволення зростаючих потреб трудящих. Одним з могутніх резервів успішного поступу вперед до комунізму є підготовка висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства, яку здійснює вища школа.

Комуністична партія і Радянський уряд оточили студентів постійним батьківським піклуванням. Держава виплачує студентам стипендії, забезпечує гуртожитками, виплачує дотації студентам, які живуть на квартирах.

Відомо, що гуртожитки нашого університету не вміщують все зростаючого числа наших студентів, а тому багато з них змушені жити на квартирах. До березня місяця цього року адміністрація університету виплачувала дотації студентам, які живуть на квартирах. Але в березні всім квартиронаймачам прийшли повідомлення з бухгалтерії університету про те, що виплата дотації припиняється. Коли стривожені студенти звернулися до головного бухгалтера університету т. Мітіна з запитанням, чому це так, то він відповів, що так, мовляв, рішення Міністерства, бо університет перевитратив гроші, а тепер треба економити. Дивний спосіб економії! Замість того, щоб знаходити справжні скриті резерви економії в університеті, вирішили, прикриваючись рішенням Міністерства, економити кошти за рахунок студентів. Але чому тоді таке рішення проведене тільки в нашому університеті, а студенти всіх інших вузів Одеси дотації одержують? Здається нам, що це рішення йде не від міністерства, а від бухгалтерії університету, точніше від т. Мітіна.

Студенти сподіваються, що рішення про відміну виплати дотації студентам, що живуть на квартирах, буде переглянуто на користь студентів.

Викликає обурення і подив ставлення бухгалтерії університету і до викладачів, до нормальної організації учебного процесу. Це в першу чергу стосується бюрократичної тяганини з виплатою зарплати викладачам заочного відділу університету.

Вже на протязі 3-х років викладачі заочного відділу при оформленні документації на виплату грошей чують від головного бухгалтера т. Мітіна образливе запитання: «Як ви могли вичитати стільки годин?». Навіть коли викладач розвіє бухгалтерські «сумніви» і доведе, що так

було в дійсності, виплата грошей все ще затримується. Для цього завжди знаходяться приводи: то відсутні звітні відомості учбової частини, то їх не встиг оформити заочний відділ (а вони, фактично, готові), то бухгалтерії щось потрібно «перевірити» і «уточнити». І нарешті, коли, як кажуть, над всіма «і» поставлені крапки, виплата грошей все ж затримується на 2—3... місяці. Буває часенсько, що навіть після погодження і позитивного розв'язання питання з ректором т. Мітін все ще «не здається» і зарозуміло заявляє: «Я платити не буду!» або: «У мене немає фондів».

Це вже не контроль, не допомога в організації чіткої, злагодженої роботи, а гальмування справи.

Постає законне запитання: хто ж повинен дбати про створення цих фондів і додержання законів при оплаті праці викладачів? Невже цим повинні займатися самі викладачі?

«Фінансова політика» т. Мітіна не тільки приносить турботи, розчарування і матеріальні утиски викладачам, але й завдає шкоди організації учебного процесу в університеті. Рішення партії і уряду останніх років, сформульовані на підвищення рівня викладання і організації учебного процесу по лінії заочного навчання, прямо вимагають використання тут спеціалістів високої кваліфікації. Керівництво університету так і робить, проте бухгалтерський «контроль» шкодить справі підготовки кадрів молодих радянських спеціалістів. Запрошені для читання на заочному відділі викладачі після виконання свого лекційного навантаження по 3—4 місяці не одержують належної їм зарплати. Так було з доцентами З. А. Бабайцевою, С. А. Савицькою, Н. І. Букатевичем, П. Г. Чухрієм, З. М. Воля — всього з 22 викладачами. В той же час т. Мітін знайшов можливість розрахуватися з тт. Г. А. В'язовським, Л. А. Дабіжею, П. І. Збандуто. Тут т. Мітіну чомусь зрадила «принциповість» і «ослидовність».

Цілком зрозуміло, що порушенням радянських законів про оплату праці викладачів час вже покласти край.

Бухгалтерія повинна всіляко допомагати колективі університету у виконанні поставлених перед ним Комуністичною партією та Радянським урядом завдань, а не ставити йому бюрократичні рогатки.

Рейдова бригада газети
«За наукові кадри».

„ЛЮБОВ АНІ БЕРЕЗКО“

За останній час в радянській літературі впевнено зазвучали голоси ряду молодих драматургів. Їхні п'єси, поставлені на сценах багатьох наших театрів, зразу ж привернули до себе увагу радянського глядача. Сюди в першу чергу треба віднести молодого чкаловського драматурга В. Пістоленка. Його п'єса «Любов Ані Березко», поставлена на сцені Одеського російського драматичного театру імені А. Іванова, заслужено користується успіхом у глядача.

Не без користі для себе подивилися цей хвилюючий спектакль і студенти нашого університету, особливо як майбутні педагоги.

...Москвичка Аня Березко, закінчивши вуз, з радістю їде вчителювати в далеку тайгу.

Типові для радянської молоді романтика, пристрасність, стремління творити і дерзати, потяг до героїчного, до всього красивого в житті характеризують і героїню п'єси.

Артистка Сумська впевнено розкриває веселе збудження випускниці вузу, яка завтра повинна зробити перший крок в омріяне самостійне життя, сповнене благородної праці в далекому, загубленому серед тайги селі Дзвінке.

Але, на нашу думку, артистка занадто зовнішньо передала радість Ані з приводу вступу на вибраний нею шлях.

В першій же картині підіймається тема кохання, яка згодом набере основного звучання в п'єсі.

В Аню гаряче закоханий друг її дитинства Костя. Але, на думку Ані, він занадто буденний, не відповідає її романтичним уявленням про супутника в житті, людини незвичайної. Аня мріє зустріти таку людину і, зустрівши, готова «зупинити за рукав». Таким і здається їй директор школи, в якій Аня працюватиме.

Слід відмітити невідкупну безпосередність, простоту гри артистки Сумської в сцені прибуття Ані Березко на місце призначення. Хвилювання, ніяковість, деяка неспівмірність передані дуже вдало і, головне, просто, без найменшої паганості.

Тепер перед артисткою постає складне завдання: показати остаточне формування характеру героїні, зростання її свідомості в обставові серйозних випробувань життя.

Зав'язка майбутніх драматичних подій відбувається на фоні багатограної сибірської природи, яка так припала до душі Ані (до речі, в п'єсі ця дія відбувається в хаті і, думається, що режисер вдало переніс її на веранду).

Сергієві Теряєву легко вдається кількома красномовними фразами викликати в Ані глибокі почуття кохання, що дуже дивує її читача і глядача. Зовсім не мотивоване це «скоропостійне» кохання!

І от Аня в сім'ї Теряєвих, яка здалася їй дружньою і благородною. Насправді ж мати Сергія — це безталанна художниця, яка будь-якими

шляхами готова пробиватися «вгору», зробити кар'єру.

Артистка Івашенко в основному вдало розкриває цей образ, викликаючи у глядача антипатію, більш того, презирство до людини, чужої нашому суспільству. Часто зал вибухає дружнім сміхом, глузуючи з нікчемної Надії Марківни.

На жаль, артистка часто викликає цей сміх не гротескним розкриттям самої суті Теряєвої, а всього-навсього... кривлянням.

Цікавим є образ брата Теряєвої, Віталія Марковича, який, як і сестра, хворіє манією геніальності. Але невдача в артистичній діяльності поступово витвердежує його. Взагалі артист Котов добре грає, але дещо затуманює переломний момент в житті Віталія Марковича надмірним підкресленням його безпорадності, надломленості.

Серед цих Теряєвих Аня, як їй здалося, знайшла щастя.

Замаскована зовнішньо-ефектними словами підла душа себелюбця і кар'єриста Сергія нескоро розпізнається Анею. Дивний, а часом й обурливий поведінці коханого вона шукає виправдання і, «знайшовши» його, безмежно радіє.

Родинне життя героїні показано невід'ємно від її педагогічної праці. В праці вона дійсно знайшла своє щастя. На запитання Віталія, чи не надокучає їй перевірка зошитів, Аня з піднесенням відповідає: «Утомительная работа... А надаєть—я даже не думала об этом, и, потом, каждую тетрадь открываешь с боль-

шим волнением, потому что видишь за ней кого-то из ребятшек».

Смерть батька, Семена Березко, ще більш посилює драматичне звучання п'єси: Аня поступово починає розуміти кар'єристські цілі Сергія і одчайдушно бореться за його переродження. Та зусилля Ані марні, і розрив стає неминуучий.

В окремих сценах родинного життя образ Ані з усіма її radoшами і розчаруваннями переданий артисткою хвилююче, талановито. На жаль, материнські почуття героїні не набули глибокого звучання ні в п'єсі, ні на сцені.

Пройшовши складний шлях життя, Аня стала морально сильною, вольовою і цільовою натурою. І, дивлячись останню картину, глядач сповнений віри, що тільки тепер розкривається перед героїнею красиве, нове життя. В основному добре зіграв артист Замберг роль Сергія Теряєва. Ще немало таких Теряєвих зустрічається в нашому житті. Вони не зупиняються ні перед якими, хай самими ганебними методами, щоб тільки зробити кар'єру.

Адже кар'єристським цілям підпорядкована «любов» Теряєва до Ані. Але в конфлікті з світлим, красивими почуттями, з глибоким змістом радянської людини розкривається безсилля мерзенної антикомуністичної моралі. Так поступово усвідомлює своє трагічне становище Віталій Маркович і поступово знаходить своє місце в житті; назріває крах для надутої авторитетності Сергія Теряєва. Аня Березко морально перемогла. Хочеться виразити незадоволення

грою артиста Стоянова (Костя). Артист не ввійшов у роль, а вдався до декларативної передачі слів завченої ролі. Від цього спектакль не мало програє.

Не зовсім вдало виконують ролі батьків Ані артисти Маккавейський і Нікітіна. Дивує надмірна метушливість посылного академіка в гострій ситуації (розмова з Сергієм). Батько зрозумів, що особисте життя дочки склалося нещасливо, що Сергій — негідник. Хвилювання батька артист передає метушливою, частими помахами рук тощо. Ще більшої невдачі зазнала артистка Нікітіна (мати Ані). Вона зовсім виходить з загального ансамблю, бо не змігла розкрити образ люблячої, ніжної матері.

Хороше враження справляє гра артистки Дінтан (жінка годови райвиконкому). Непогано зіграні епізодичні ролі сільської комсомолки Галі і особливо колгоспниці Дарії Іванівни, за якими стоять прості, чесні люди села.

На нашу думку, спектакль згадує деякі слабкі місця п'єси добрим виконанням артистами основних ролей і, незважаючи на окремі недоробки, зазвучав на сцені російського драматичного театру імені А. Іванова правдиво і хвилююче.

Н. МОЛОГА, А. ЯРМУЛЬСЬКИЙ,
студенти IV курсу філологічного факультету.

В. о. редактора М. ПАВЛЮК.